

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רכ

ערב שבת קודש
פרשת וישב
חג הגאולה כ' בכסלו התשע"ח

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

לשנה טובה בלימוד החסידות ובדרכי החסידות תכתבו ותחתמו!

פקודת יום

כל שנדרש: למלא השליחות באמונה

בהמשך להמדובר לעיל אודות "יפוצו מעינותיך חוצה", הרי ככל הענינים של חסידות חב"ד, צריך גם ענין זה להיות בסדר מסודר, באופן ד"הליכות עולם לו", אלא שה"הליכות" יהיו על-פי תורה.

ולכן התחיל כ"ק מו"ח אדמו"ר להתעסק בשילוח אנשים בעולם, כדי שעל ידם יהיו אחר-כך הצינורות שתהיה העבודה והפצת המעיינות בנקל יותר, גם בדרך הטבע. ובעמדנו ביום שעליו אומרים שהוא ראש השנה על הענינים ד"יפוצו מעינותיך חוצה" - הרי מעצמו מובן ששלוחים הנ"ל הם מאלו שנוטלים חלק בראש, כיון ש"שלוחו של אדם כמותו", ועל-אחת-כמה-וכמה שלוחו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שהי' והוא (גם עתה) נשיא הדור.

ובכן: על כל אחד במקומו לדעת שיש לו את כל הענינים, האפשרויות והיכולת למלא את השליחות, וגם המקום כבר ראוי לזה, וצריך רק למלא את שליחותו באמונה, דהיינו, להניח את עצמו על הצד, באופן שכל עניניו אינו אלא למלא את השליחות של כ"ק מו"ח אדמו"ר, להשלים תכלית הכוונה והפצת המעיינות חוצה.

(משיחת י"ט כסלו תש"כ - תורת מנחם כרך כו עמ' 227)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישע"י ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ' בכסלו ה'תשע"ח - כ"ז בכסלו ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ' בכסלו	הלכות אישות פרק יא-יג.	הל' תפלה וברכת כהנים פרק יא.	מל"ת שנה.
ש"ק	כ"א בכסלו	פרק יד-טו.	פרק יב.	מל"ת רסב.
א'	כ"ב בכסלו	פרק יז-יט.	פרק יג.	מל"ת רסב.
ב'	כ"ג בכסלו	פרק כ-כב.	פרק יד.	מ"ע ריב.
ג'	כ"ד בכסלו	פרק כג-כה.	פרק טו.	מ"ע ריב.
ד'	כ"ה בכסלו	הלכות גירושין.. בפרקים אלו.	הל' תפילין ומוזזה וסי"ת.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רכב.
ה'	כ"ו בכסלו	פרק ד-ו.	פרק ב.	מ"ע רכב.
ו'	כ"ז בכסלו	פרק ז-ט.	פרק ג.	מל"ת שנו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחרה**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', כ' בכסלו	5.12	4.24	5.34	6.37	8.59	11.33	12.03	4.36.0	5.03
ש"ק, כ"א בכסלו	5.13	4.24	5.35	6.38	9.00	11.33	12.03	4.36.2	5.03
א', כ"ב בכסלו	5.13	4.25	5.36	6.38	9.00	11.34	12.04	4.36.4	5.03
ב', כ"ג בכסלו	5.14	4.26	5.36	6.39	9.01	11.34	12.04	4.36.6	5.03
ג', כ"ד בכסלו	5.15	4.26	5.37	6.40	9.01	11.34	12.04	4.36.8	5.03
ד', כ"ה בכסלו	5.15	4.27	5.38	6.40	9.02	11.35	12.05	4.37.1	5.04
ה', כ"ו בכסלו	5.16	4.27	5.38	6.41	9.02	11.35	12.05	4.37.4	5.04
ו', כ"ז בכסלו	5.16	4.28	5.39	6.42	9.03	11.36	12.06	4.37.7	5.04

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלושה דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
וישב	4:00	5:15	4:14	5:17	4:03	5:14	4:18	5:19
מקץ חנוכה	4:02	5:17	4:15	5:19	4:05	5:16	4:20	5:21

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

מסוגלים ביותר לארגון כנסים לילדי ישראל - צבאות ה'60.

צדקה:

נוהגים להרבות בצדקה בימי חנוכה⁵⁷, ו"אנו מחוייבים בימי חנוכה... גמ"ח בממון וגוף⁵⁸. עורכים מגבית של צדקה, וזה הזמן המתאים להשלים את מגביות הצדקה של כל חודש כסלו⁵⁹, ובפרט בזאת חנוכה⁶⁰.

בעניין המגביות לצדקה בימי סגולה, הודיע הרבי פעמים רבות, שעל כל אחד ואחד להתעורר ולנדב כדבעי מעצמו, גם בלא שיזכירוהו על כך⁶¹.

יום רביעי,

כ"ה בכסלו, א' דחנוכה

תפילת ערבית:

בחנוכה יורד האבל לפני התיבה⁶².

בכל זמן שמתפללים בבית-הכנסת, מדליקים

נרות בעמוד הש"ץ⁶³.

אין מפסיקים לפני שמונה-עשרה כדי להכריז

'ועל הניסים⁶⁴. שכח לאומרו, אם נזכר קודם ה"ה

(56) 'התוועדות' תשמ"ב ח"ב עמ' 545.

(57) ספר-המנהגים, עיי"ש בהערה, ובלקו"ש ח"ה עמ' 443 בהערות.

(58) פריימגדים בא"א סי' עתר לפני ס"ק א, הובא ונתבאר בלקו"ש הנ"ל.

(59) 'התוועדות' תשמ"ו חלק ב' עמ' 204 ועמ' 215.

(60) לקו"ש ח"ה עמ' 444.

(61) 'התוועדות' תשמ"ה ח"א עמ' 652, ח"ב עמ' 1169, ח"ג עמ' 1537 ועוד.

(62) ספר-המנהגים עמ' 8.

(63) ראה בס' 'משבחי רבי' עמ' 48, שהרבי אמר להרה"ח רי"ל שי

גורני: "בכל פעם כשמתפללים - גם כשאין הש"ץ 'חיוב' - צריכים הנרות לדלוק!" (ומשמע שמדליקין את כל חמשת הנרות, וכנהוג).

(64) ונהגו לסמן זאת בטפיחה על השולחן, כמו ב'עלה ויבוא' ו'טל ומטר'.

של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר "ה" - אינו חוזר⁶⁵. בברכת המזון, אם נזכר קודם "ה" של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר "ה" - אינו חוזר, אך כשיגיע לפני "הרחמן הוא יזכנו"⁶⁶, יאמר "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי..."⁶⁷.

(65) לוח כולל-חב"ד, ע"פ השו"ע סי' תרפ"ב ס"א. ובט"ז ס"ק ג וא"ר ס"ק ב כתבו, שכל-שכן שמי ששכח בתפילה יאמר קודם יהיו לרצון האחרון "יהי רצון מלפניך שתעשה לנו ניסים [כ"ה ברמ"א או"ח ס"ו קפז ובסידור אדה"י בברהמ"ז, בלא "ונפלאות". מאידך ברמ"א סי' תרפ"ב ובשו"ע אדה"י סי' קפז ס"ח מופיע "ונפלאות"] כמו שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. בימי מתתיהו...".

(66) סידור יעב"ץ (בהוצאת אשכול ח"א עמ' תסה), שלחן שלמה וערוך השלחן סי' תרפ"ב ס"ג (וכ"מ ביד אפרים וכו' שבהערה הבאה). וכ"כ בקצות השלחן סי' מז בבדי השלחן ס"ק יח כ'מנהג העולם'. וסיים "ומסידור הנוסח שאומרים תחילה 'ונאמר אמנ', משמע ששם הוא סיום ברכת הרחמן". וכוונתו כנראה לשלול את המובא בלוח א"י בשם האדר"ת לומר זאת מייד אחר 'אל יחסרנו' שלדעתו שם הוא סיום הברכה (הובא גם בנטעי-גבריאל הל' פורים

פרק עה הע' ח). משא"כ לדין שאין עונים שם אמנ, סיום הברכה הוא ב'ונאמר אמנ' (כמ"ש באג"ק ח"ז עמ' רכח [אבל שם כתב רק שסומכים על אמנ זו, ולא דקאי על כל הברכה, דאל"כ מדוע

"אין יכול לגזור אומר 'ואימרו אמנ'" בברכת בעה"ב, כדברי שו"ע אדמו"ר הזקן שם ס"ה מהמג"א שם]. וראה בטור סו"ס קפט: "נהגו

להאריך בברכת הטוב והמטיב 'הרחמן' בכמה גוונים", משמע שטורם נסתיימה הברכה. וראה בשו"ע אדמוה"ז שם סוס"ז), ולכן אומרים

שם 'ועל הניסים'. אלא שהקצות השולחן בעצמו פסק לעיל ס"ב (מחיי אדם מז, א. שלא כהוראת רבותינו) שיש לענות אמנ אחר

'אל יחסרנו', וצ"ע. כן צע"ק מדוע לא נאמר שסיום הברכה הוא ב'ונאמר אמנ' שאחרי 'עושה שלום', בסוף כל בקשות 'הרחמן',

ונסמך על ה'אמן' שאומרים עליו.

(67) רמ"א סי' תרפ"ב ס"א. ובראש-חודש, יקדים לזה 'הרחמן הוא

יחדש' משום דתדיר קודם - יד אפרים, משנ"ב וכה"ח שם.

הסוד של יוסף: להאיר את העולם

יוסף יכול היה להיות ממורמר, אבל בפועל עשה את עבודתו בבית פוטיפר • גם בבית האסורים, יוסף לא התאונן על עולם השקר שבו הוא שרוי, אלא סייע ככל יכולתו לשרי פרעה • יעקב אבינו רצה הוכחה מבניו שיוסף עדיין 'חי' ברוחניות • לא זו בלבד שנותר בעולמה של תורה, אלא אף חינוך את ילדיו להיות תלמידי חכמים ולא משנה למלך • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מראש מה שיקרה, הי' משתדל למנוע זאת כו', אבל בפועל אירעו צרות וחורבנות שלא באשמתו - שע"ז נותק מאביו, וגם מזקנו, ומכל סביבתו, והוצרך לעסוק בעניינים שהיו זרים לו לגמרי, ולא היו שייכים כלל לעולם שלו.

והרי זה מעמד ומצב שלא הי' כמוהו אצל זקנו, ואפילו לא אצל אביו - שכן, אע"פ שיעקב הי' בבית לבן עשרים שנה, הרי בנה שם בית שהתנהל כרצונו, ע"פ דרך התורה, כמ"ש "עם לבן גרתי", "ותרייג מצות שמרתי", ואילו יוסף, לא הי' לו בית משלו שיתנהל כרצונו, שהרי תחילה הי' בבית פוטיפר, ואח"כ הי' במאסר, ורק ריבוי זמן לאח"ז נשא אשה.

וכיון שכן, הי' יכול להיות ממורמר ("פאָרביטערט"), ולא לעשות מלאכתו בבית פוטיפר בשלימות.

ובפועל, הנה מבלי הבט על מעמדו ומצבו, הנה לא זו בלבד שמלאכתו בבית פוטיפר היתה באמונה, אלא יתירה מזה, שע"י יוסף זכה פוטיפר להצלחה בכל עניו, כמ"ש "ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת ה' בכל אשר יש לו

א. ידוע פתגם רבינו הזקן¹ שצריך לחיות עם הזמן (וכפי שנתפרשה אח"כ הכוונה בזה) - לחיות עם פרשת השבוע, וללמוד ממנה הוראות בנוגע לאופן ההנהגה בחיי היום-יום.

ובכן: בפרשת וישב, וכן בפרשת מקץ שמתחילים לקרוא בתפלת מנחה, מדובר אודות עיקר תולדות חייו של יוסף. - בפרשיות שלפנ"ז מסופר אודות לידתו², ואילו בפרשת וישב מסופר³ "אלה תולדות יעקב יוסף וגו'".

ובענין זה אין צורך להתבונן בעומק הדברים; גם כאשר מפרשים פשטות העניינים (באידיש, או באיזו שפה שמבינים), אזי למדים מיד הוראה כיצד צריכה להיות הנהגתו של יהודי.

ב. בפרשת וישב⁴ מסופר אודות מכירת יוסף ל"פוטיפר סריס פרעה שר הטבחים",

- מאורע שהי' שלא באשמתו, כדברי יוסף: "כי גונב גונבתי מארץ העברים"⁵, ואילו הי' יודע

1) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).
2) ויצא ל, כב ואילך.
3) לז, ב.
4) שם, לו, לט, א.
5) שם מ, טו.

הרבי הורה להשתדל לתת מעות-חנוכה לילדים [בנים ובנות⁴⁸, הן קטנים והן גדולים⁴⁹. וכן היה אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע נותן לבנותיו, גם אחרי הנישואין, וגם לחתניו⁵⁰] על-כל-פנים פעמיים במשך ימי חנוכה, ומה טוב - מצד התגברות חושך הגלות, כולל ובמיוחד בנוגע להידרדרות מצב החינוך - להוסיף ולהרבות באור וקדושה, ולתת דמי חנוכה גם בכל יום, חוץ משבת (גם לא בדבר המותר - גזירה כו') והוספה מיוחדת - כפליים, או ג' פעמים ככה - בליל הרביעי או החמישי⁵¹. הנשואים - יבקשו האיש מהאישה, והאישה מהאיש, וכיוצא בזה בנוגע לזקנים וזקנות, לסייע להם כ"מעות חנוכה" לעשות מביתם 'בית חב"ד'⁵². אלה שלא קיימו מנהג זה בשלמות, ישתדלו להשלים בימים הסמוכים לחנוכה, וכל המקדים הרי זה משובח⁴⁸.

יש לחלק דמי-חנוכה לכל התלמידים, ואפילו למי שספק אם הוא בגדר תלמיד - ולו על-שם העתיד. ואולי זה גופא יסייע שיתקברו בהקדם⁵³. חינוך:

מנהג ישראל⁵⁴ לשחק ב'סביבון', וידוע מנהג בני-ישראל לכתוב על ה'סביבון' את האותיות נ"ג-ה-ש, ראשי-תיבות: "נס גדול היה שם"⁵⁵, ובכמה מקומות עורכים 'הצגות' הקשורות עם סיפור פרשת ימי חנוכה, מתחפשים ל'חשמונאים' וכו' [כמוכן - ובפרט בקשר לבנות - הכול באופן של צניעות ועליפי הוראת חכם], וכן ימי החנוכה

שממש לעניינים כשרים ובפרט לענייני קדושה (לקו"ש ח"י עמ' 290); ובמיוחד - לחנכם ההרבות בצדקה ('התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 63).
48) סה"ש תש"נ ח"א עמ' 210.
49) שם, עמ' 199.

50) סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 163, נדפס גם ב'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב סי' רפג / שלחן מנחם או"ח ח"ג סי' שלה.
כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נתן גם לנכדותיו, שיחת נר ה' דחנוכה תשל"ל (בלתי מוגה) בסופה.

51) לקיים מנהג כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, המובא בהיום-יום, כח כסלו - סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 163, וסה"ש תש"נ ח"א עמ' 194. 'שערי הלכה ומנהג' ושלחן מנחם' שם.
52) 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 132.

53) אג"ק כרך כא עמ' קצה, וראה קובץ 'היכל מנחם' ח"ב עמ' קצג.
54) גם בבית רבותינו נשיאנו - 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 185.
55) ראה בניישכר מאמרי חודש כסלו-טבת מאמר ב' (מוג), סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 360 הערה 32.

* מנהג ישראל (תורה היא) לאכול מאכלים שעשויים בשמן, לזכר נס השמן³⁹. התוועדות:

מלבד ההתוועדות עם בני הבית והקרובים ביותר (כנהוג אצל רבותינו נשיאנו⁴⁰), כדאי ונכון שבמשך ימי חנוכה [בכל יום ויום⁴¹] יערכו בכל מקום ומקום - בחוג המשפחה⁴², וכן בבתי-ספר, מקומות עבודה וכו', לפי תנאי המקום והזמן - התוועדות ומסיבות של שמחה בענייני דיומא⁴³, הן לאנשים, הן לנשים והן לטף, בנים ובנות⁴⁴ [בכל המוסדות יש להתוועד עם התלמידים לפחות פעם אחת, ובמוסדות שלומדים בהם בחנוכה - להתוועד כמה פעמים. ההתוועדות - בזמן הדלקת הנרות, ולומר דבר תורה מעניינא דיומא, ואחר-כך שאחד הילדים ידליק נר חנוכה לכולם, וכן יחלקו אז דמי חנוכה לתלמידים⁴⁵]. ולספר בהן אודות נס חנוכה והלקחים שיש ללמוד ממנו. תחילה לערוך מסיבה כללית לכל הסוגים, בהשתתפות המשפיע, הרב וכיו"ב, ואחר-כך מסיבה פרטית לכל סוג בנפרד, במירב המקומות, כדי שיוכלו הכל להשתתף. וכן בקשר לילדים⁴⁶. דמי חנוכה⁴⁷:

39) סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 196 הערה 26.
40) היום-יום, כח כסלו. וביאר הרבי, שזה צ"ל לא בדרך אגב, כדי 'לצאת ידי-חובתו', אלא בהתלבשות ובהכנה מקודם ובסביבת-פנים יפות, שאז יתקבלו דבריו (תורת מנחם כרך כא, עמ' 295).

41) לקו"ש כרך כה עמ' 401. וראה התוועדות תשמ"ו ח"ב עמ' 186 ואילך, ש'שמחה פורצת גדר' של חושך העולם, עיי"ש.

42) כמנהג רבותינו נשיאנו, היום-יום כח כסלו.
43) לנהוג כ'מהדרין מן המהדרין' גם בענין זה, וכמנהג שהביא הרמ"א (תר"ע ס"ב) לומר שירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם (סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 122), כדעת הרמב"ם שימי חנוכה הם 'ימי שמחה והלל' (סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 207).

44) 'ולהעיר', שענין זה שייך גם למנהג נתינת דמי חנוכה: (א) נתינת דמי חנוכה מועלת **שמחה**. (ב) כשמודיעים על חלוקת דמי חנוכה - מתקבצים רבים, וכשמוסיפים בדמי חנוכה, נוספים עליהם (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 165 הערה 105).

45) שיחת ש"פ וישב תשל"ד ס"ה (הנחת הת' בלתי מוגה - שיחות-קודש תשל"ד ח"א עמ' 196).

46) ע"פ שיחת ש"פ וישב תשל"ג ס"ב (בלתי מוגה - שיחות קודש תשל"ג ח"א עמ' 209) ושיחת ש"פ וישב תשל"ז ס"א (כ"ל - שיחות-קודש תשל"ז ח"א עמ' 358).

47) תוכנם - (לא לשמחם בלבד, אלא) ענין החינוך, מתן 'פרס', כ'מיקדמה' לעודד שיוסיפו יותר בלימוד התורה ('התוועדות' תשמ"ח ח"ב עמ' 65); להראות שגם הממון נהפך לרוחניות על-ידי

גו".

וטעם הדבר – כיון שזהו סדר ההנהגה של יהודי, שאינו מתפעל מכל הבלבולים, ועושה את הנדרש ממנו – להאיר את העולם!

ג. וכן בנוגע להמשך המאורעות שלאח"ז:

לא זו בלבד שפוטטפר לא הי' אסיר תודה ליוסף, אלא אדרבה: "ויקה⁸ אדוני יוסף אותו ויתנהו אל בית הסוהר!" וכל זה למה – לא באשמתו, אלא דוקא בגלל שהי' עבד נאמן ולא רצה לעשות רעה לפוטטפר, כדברי יוסף: "ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת".⁹

ואעפ"כ, גם לאחרי שיוסף עלה לגדולה ונעשה "משנה למלך", כדברי פרעה "על פיך ישק כל עמי"¹⁰, "ובלעדיך לא ירים איש את ידו גו"¹¹, לא שילם יוסף לפוטטפר כגמולו, אלא המשיך להתעסק באמונה במלאכתו בהנהגת מצרים, שכן, זוהי דרך ההנהגה של יהודי, שמבלי הבט על מה שעושים לו, עושה מה שהקב"ה דורש ממנו – לעשות מלאכתו באמונה!

ד. ובאופן כזה היתה הנהגתו בהיותו בבית האסורים:

כאשר "חטאו משקה מלך מצרים והאופה לאדונייהם למלך מצרים", ופרעה קצף עליהם "ויתן אותם .. אל בית הסוהר מקום אשר יוסף אסור שם" – אזי "ויפקוד שר הטבחים את יוסף אתם וישרת אותם"¹², והיינו, שלמרות שלכאורה הי' צריך להיות להיפך, דכיון שחטאם של שר המשקים ושר האופים גדול יותר מחטאו של יוסף, שהרי הם חטאו כלפי פרעה, ואילו יוסף חטא רק כלפי שר הטבחים, היו הם צריכים לשרת את יוסף – הנה לפועל הי' יוסף המשרת שלהם.

ולכאורה, מעמד ומצב כזה, שיוסף רואה שזהו עולם של שקר, ללא צדק ויושר כו' – הי' צריך לגרום אצלו רגש של בריחה למדבר והסתגרות בעצמו, או רגש של נקמה, להשיב להם כגמולם.

ובנוגע לפועל, הנה לא זו בלבד שלא שילם להם כגמולם, אלא אדרבה – דאג לשלומם, כמסופר בהמשך הפרשה¹³: "וירא אותם והנם זועפים וישאל .. מדוע פניכם רעים היום", וכאשר ספרו לו "חלום חלמנו ופותר אין אותו", אמר להם יוסף "ספרו נא לי", והוא אכן עזר להם!

זאת ועוד: יוסף ידע שהם מחשיבים אותו ל"נער", "עבד", גנב וכו' (כפי שאמרו לפרעה: "ושם אתנו נער גו' עבד גו"¹⁴), ואעפ"כ, כאשר היו זקוקים לפתרון חלומותיהם, עזר להם. [ולפלא, שלמרות שהחשיבוהו ל"נער" כו', ואילו פתרון חלומות הו"ע ששייך ל"חרטומי מצרים" שהם חכמים גדולים, אעפ"כ, סיפרו לו את חלומותיהם – כי, סוכ"ס מרגיש הגוי שהוא זקוק לעזרתו של היהודי, והיהודי אכן מסייע לו]. ויתירה מזה: לאחרי שעזר להם בפתרון חלומותיהם, והי' יכול לצפות מהם גמול טובה – לא ביקש מהם שיתנו לו דבר-מה מכיסם, כי אם "והזכרתי אל פרעה"¹⁵ (וגם זה – רק "כאשר ייטב לך", היינו, כאשר יוכח לדעת שאכן נתקיים פתרון החלום, כך, שלא יצטרך לסמוך על ה"יושר" של יוסף...], ובסופו של דבר, לא קיבל יוסף אפילו טובה קטנה זו; מיד למחרת – שכח ממנו, כמ"ש¹⁶ "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו".

ולאחרי שנעשה משנה למלך והי' לו כח ושליטה כו' – לא השיב לו כגמולו, אלא עסק באמונה במלאכתו בהנהגת מצרים, כנ"ל. זהו אפוא סדר ההנהגה של יהודי – שיש לו "חשבון" עם הקב"ה, ומשער, שכנראה הוא אשם בכך שהכניסוהו לבית הסוהר, ובמילא לא נוגע לו איך מתנהגים עמו; הוא יודע שעליו למלא את תפקידו – להאיר את העולם.

ה. אך לכאורה נשאלת השאלה: סוכ"ס הי' יוסף בעצמו בשרי-ודם, ואיך הי' יכול לעמוד בכל זה!?! והמענה לזה – בדברי רש"י¹⁷ "סימן מסר להם (יוסף) במה הי' עוסק כשפירש ממנו (מיעקב),

(13) שם, רח.

(14) מקץ מא, יב ובפרש"י.

(15) פרשתנו שם, יד.

(16) שם, כג.

(17) ויגש מה, כז.

חנוכה על פתח אחד החדרים ולא על החלון²⁵, משמאל הנכנס, דהיינו מול המזוזה, לקיים "כדי שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, ונמצא שהוא מסובב במצוות"²⁶.

צריך להדליק את הנרות בבית שבו האדם אוכל בקביעות, ויש להעדיף את מקום האכילה על מקום השינה.

מניחים את החנוכייה סמוך לעובי מזוזת הפתח, בחלל פתח החדר, ואין מדייקים אם הנרות מונחים ממזרח למערב או מצפון לדרום²⁷.

כדאי ונכון שהילדים ידליקו נר-חנוכה בפתח חדרם הפרטי [באם תנאי המקום וכללי הבטיחות מאפשרים זאת], ויש בזה גם מעין חינוך 'מקדש-מעט' שלהם בחנוכה²⁸.

הנרות יעמדו בשורה ישרה ולא בעיגול. כמו-כן לא יהיה נר יוצא ונר נכנס, ולא אחד גבוה ואחד נמוך (הקובע לעניין זה הוא גובה השלהבת). חייב להיות הפסק בין נר לנר, כדי שלא יתקרבו השלהבות זו לזו וייראו כמדורה. כמו-כן יש להרחיק את החנוכיות של בני הבית זו מזו, כדי שיהיה היכר לכל אחת מהן לחוד²⁹.

מדליקים כשהחנוכייה מונחת במקומה, ומשאירים אותה במקומה כל משך הזמן שעליה לדלוק³⁰.

התחלת ההדלקה היא לאחר סיום כל הברכות. מדליקים בשמן זית, וה'שמש' הוא נר-שעווה³¹. מתחילים להניח את הנרות בקצה הימני של המנורה³².

אמירת 'הנרות הללו' – לאחר גמר כל ההדלקה³³.

מתעכבים סמוך לנרות כחצי שעה³³.

(25) לקו"ש ח"ה עמ' 456, ועיי"ש.

(26) סי' תרע"א ס"ז, לבוש וט"ז שם.

(27) ספר-המנהגים.

(28) סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162. וכיוון שמדובר בבית אחד, מדליק בעל-הבית במקום המרכזי, והילדים רשאים להדליק בחדרם, ראה האמור בהערה 17.

(29) דרכי-משה והג"ה סי' תרע"א ס"ד ובאחרונים, וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה' עמ' שלו.

(30) שו"ע תרע"ה ס"א, ובמשנ"ב ס"ק ו.

(31) ספר-המנהגים, ועיי"ש הטעם.

(32) ספר-המנהגים מסיפור אדמוה"ו, ושם נסמנו מקורות נוספים.

(33) ספר-המנהגים שם, ע"פ האחרונים סי' תער"ב ס"ב. וכדלהלן

מדייקים שידלקו הנרות חמישים דקות לכל הפחות³⁴.

נר שכבה בתוך שיעור זמן דליקתו – חוזרים ומדליקים אותו, ללא ברכה²⁸.

אחר שיעור זה – רשאים לטלטל את החנוכייה גם אם הנרות דולקים עדיין²⁸.

אחר שיעור זה – רשאים לעשות מלאכה³⁵ שלא כנגד הנרות, וגם ביום הראשון והשמיני²⁸.

ההולך לאכול באקראי בבית חברו, צריך לחזור לביתו ולהדליק שם³⁶.

* בימי החנוכה צריכה להיות הוספה מיוחדת גם בלימוד התורה. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה יושב אחרי הדלקת נר חנוכה בסמיכות לנרות, ולומד תורה³⁷.

* יש אומרים שיש לאכול בחנוכה מאכלי חלב וגבינה, זכר לנס שהיה עלי-ידי יהודית, בתו של יוחנן כהן-גדול³⁸.

– יש לעסוק באותה שעה יחד עם בני ביתו בתורה או בשמחה של מצווה.

(34) ספר-המנהגים שם, ועיי"ש הטעם. ולמעשה, מדייקים בזה בלא פלוג גם כשמדליקים אחר צאת-הכוכבים, כגון במוצש"ק או כשמדליקים באיחור.

(35) מהלשון בספר-המנהגים "עושים מלאכה" (ולא "עושות" או "הנשים עושות") משמע לכאורה שלפני שיעור זה גם האנשים אינם עושים מלאכה, ע' ס' חסידים סי' קא וס' מהרי"ל עמ' תט. אבל ראה בהשלמה לשו"ע רבנו סי' עת"ר סו"ס ד שהבין שזו רק משמעות, וכשאר הפוסקים שהביאו זאת, גם הוא תלה זאת במנהג בפועל. וכיוון שלא ידוע שנהירו בזה רבותינו ואנ"ש (הרה"ח ר"ל ש"י גרונר, וגם בלוח כולל-חב"ד כתב זאת רק לנשים), ניתן לכל היותר לדייק שהרבי לא שלל מנהג זה (לאלה הרוצים להחמיר על עצמם), אבל לא שעשהו "הוראה לרבים".

מהות המלאכה לא נתפרשה (מלבד איסור כיבוס ותפירה בכף-החיים שם ס"ק ט), ומסתבר שלא לאסור לפחות מלאכת אוכל נפש וכל מה שמותר בחוה"מ, ע"ד האמור בשו"ע רבינו סו"ס רנא.

(36) רמ"א סי' תרע"ז ס"א, ט"ז ומ"א שם. בעניין פנימיות של ישיבות ומוסדות חינוך, בס' 'חובות הדר' (עמ' קו) כתב שהתלמידים כבני-בית וחובתם מדינת בחדר האוכל, ואם ירצו – יכוונו שלא לצאת בהדלקה שבחדר האוכל ואז ידליקו בברכה בחדר השינה. ובש"ת אגרות-משה (או"ח ח"ד סי' ע אות ג ויו"ד ח"ג סי' יד אות ה) ומנחת-יעצק (ח"ז סי' מח) כתבו שמן הדין עליהם להדליק בחדר השינה, כיוון שרק הוא מיוחד לכל אחד מהם. ועליהם להסדיר תור לשמירה מפני סכנת דליקה ח"ו.

(37) 'התועודיות' תשמ"ב ח"ב עמ' 599 ועמ' 618. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ה ס"ט (מוגה, שיחות-קודש תשל"ה ח"א עמ' 284), שמד ל'אחרי' ההמתנה ע"י הנרות ישב ללמוד שיעור גמרא. (38) הוספות לשו"ע אדמוה"ו סי' תר"ע ס"ג, מהרמ"א שם.

במצוות¹⁰, כולל בנוגע לחנוכה – מנורת חנוכה נאה¹¹.

בין מנחה למעריב, אחר התחלת השקיעה, מדליקים נר חנוכה. הנשואים – בחגירת אבנט¹², אבל בכובע ובלבושים הרגילים, לא באלו של שבת ויום-טוב¹³.

לשאלת רבים: בכל ערב, אם האב נמצא מחוץ לבית ויחזור בשעה שבני הבית ניעורים, ימתינו לו. אם רואה שגיע כשהם ישנים, יבקש מאשתו או מאחד הילדים להדליק עבור הבית, ובבואו רשאי להדליק לעצמו אם כיוון שלא לצאת בהדלקתם. אם יודעים הילדים בבירור שהאב אינו מקפיד ומדליקים תוך חצי שעה מצאת-הכוכבים, ידליקו אז. לא הדליקו, מדליק כל הלילה, אם בני-ביתו ניעורים. ואם כולם ישנים, נכון להקיצם ולברך¹⁴. כבית הרב לא הייתה ההדלקה ברוב עם, ואדרבה¹⁵.

בימינו מחנכים את הבנים להדליק נרות חנוכה מגיל רך ביותר¹⁶.

הנהגת בית הרב, שהנשים והבנות (בכל גיל) לא הדליקו נרות חנוכה, אלא יצאו בזה על-ידי אביהן, ואחר כך – בעליהן¹⁷.

(10) בלקוטי-שיחות ח"א עמ' 241 הוכיח שלפי אדמוה"ז לימוד זה הוא מן התורה.

(11) סה"ש תשנ"ח ח"א עמ' 207 [אף שא"צ כלי, ראה סידור אדמוה"ז, ולקוטי-שיחות ח"ה עמ' 445]. וראה א"ר וברכי"ל סי' תרע"ג ס"ג. ולהעיר שהרבי היה מדליק במנורה פשוטה דווקא.

(12) ספר-המנהגים. וכן הקפיד הרבי לנהוג כ"כ שנים. (13) ספר-המנהגים. שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' רפ. לוח כולל-חב"ד. וכן הקפיד הרבי לנהוג כ"כ שנים.

(14) עד עלות-השחר, שו"ע ונו"כ סו"ס תער"ב. בלוח כולל-חב"ד כתב, שאם לא הקיצם – לא יברך. ובמשנה-ברורה שם כתב, שהנהוג להקל ולברך גם כשישנים אין למחות בידו.

(15) ראה לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 483, ועוד. (16) כך הנהיג הרבי בשנים האחרונות, ראה 'שבח המועדים' (תשנ"ג) עמ' 101, 'התקשרות' גיליון ח"י עמ' 14 הע' 11, וש"נ. ומשתדלים לחנכם עם כל ההידורים (ע' לקו"ש ח"ב עמ' 251).

(17) ספר-המנהגים, עיי"ש. לקו"ש חלק ל' עמ' 312. ועל-אף האמור ב'שלשלת היחס' שבראש ס' 'היום יום' מהדורת תשנ"ה עמ' 34, על שנת תשמ"ח (מוגה?), שהרבי 'מעורר שכל ילד/ה ידליק נרות חנוכה בפתח חדרו', והכוונה לנדפס ב'משיחות ש"פ ושב, כ"א כסלו' ס"י (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162). הנה הרבי נשאל על כך כמה שאלות, ומחן: "האם גם הבנות צריכות להדליק?", והשיב: "יש לעיין ולבדוק בכל מקום לגופו של ענין את התוצאות בפועל, באיזה אופן יוסיפו בחינוך" (שיחת כ"ד כסלו בעת היחידות)

כשכ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה עוזב את ביתו לפני חנוכה, היה מצווה לזוגתו הרבנית שתדליק את החנוכייה בעצמה (אף שאת הברכות היתה שומעת מאחד הגברים)¹⁸.

מעמידים את החנוכייה על כיסא, מעל שלושה טפחים (24 ס"מ) – ואין מדייקים שיהיה למעלה משבעה טפחים או סמוך לשלושה טפחים¹⁹, אך לא מעל עשרה טפחים (80 ס"מ)²⁰. ה'שמש' קצת למעלה²¹ מן הנרות²².

"קרה וצריך היה לטלטל את המנורה טפח וטפחים לקרבה לאדמו"ר כדי שיוכל להדליק הנרות, ואחר-כך היו מעמידין אותה במקומה. ובכל זאת בירך בעצמו והדליק"²³.

אין מדליקים נר חנוכה מנר חנוכה אחר, אלא מהשמש או מנר של חול²⁴.

מנהג רבותינו נשיאינו שהיו מדליקים נר

לאורחים ס"ו, התועדויות תשמ"ח ח"ב עמ' 91, בלתי מוגה. ולמעשה (למרות שכלל הידוע התוצאות בזה הן חיוביות, ע"ד מבצע נש"ק), המשיך הרבי לציין את 'מנהג בית הרב' שהבנות אינן מדליקות, גם בשנים הבאות – בסה"ש תשנ"ח ח"א עמ' 194 הערה 84. וכן בסה"ש תשנ"ח ח"א עמ' 165 הערה 110. וראה שיחות קודש תשל"ח ח"א עמ' 34. ראה גם אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה', כרך טז עמ' רמח ררנב, ובהמצוין שם.

(18) לקוטי-שיחות חלק ל' שם. ועיין במשנה-ברורה סי' תרע"ה ס"ק ט.

לכאורה צ"ע, ע"פ הפוסקים (ראה שו"ע אדה"ב בקו"א סי' ערב ס"ק ב, ובכ"מ), שהידוע לברך – לא יתן לאחר לברך עבורו. ואולי הו"ע פרטי שלה, שלא רצתה לברך במקום בעלה, וא"כ פרט זה אינו הוראה לאחרות.

(19) ספר-המנהגים. לענין ג' טפחים ועשרים אמה – נחשב הגובה לפי השלהבת, ולענין עשרה טפחים – לפי בסיס הנרות, ובכל אופן, לא לפי בסיס החנוכייה (ראה שו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' סה אות ב' וש"נ).

(20) שו"ע סי' תרע"א ס"ו.

(21) חשוב שהשלהבת תהיה למעלה מזו של שאר הנרות. ראה משנה-ברורה סי' תרע"ג ס"ב.

(22) ספר-המנהגים, שו"ע סי' תרע"ג ס"א בהג"ה ונו"כ.

רבים מאג"ש אינם מקפידים שיהיה השמש דווקא "ממעל", ומניחים אותו בצד, בנפרד (על גבי פמוט וכדומה, ויש מניחים משמאל למנורה) ו"א שכן נהגו רבותינו.

(23) ספר-המנהגים שם. ומשמע, שלדעת הרבי טילטול טפח מהווה הוזה (כי בשו"ת שצויינה שם לא הוגדר המרחק כלל). וע' 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' רי / שלחן מנחם או"ח ח"ב ס"ע של חו"מ סי' קצח ס"ב.

(24) שו"ע סי' תרע"ד ס"א בהג"ה.

בפרשת עגלה ערופה, וזהו שנאמר וירא את העגלות אשר שלח יוסף:

לכאורה אינו מובן: הרי בודאי ה' יעקב מאמין ל"א השבטים (כולל בנימין, שלא ה' במכירתו) שמצאו את יוסף במצרים (לאחרי שמכרוהו כו'), וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים, ובפרט שזוהי "מילתא דעבידי לאגלווי", שע"פ הלכה מאמינים בזה גם למי שאינו נאמן בשאר ענינים¹⁸, וא"כ, למה הוצרך יוסף למסור להם סימן?!

והביאור בזה – שיעקב ה' אמנם מאמין שיוסף חי, אבל הוא רצה לדעת אם "יוסף בני חי"¹⁹, היינו, אם יוסף חי ומתנהג לפי רצונו של יעקב!

העובדה שיוסף חי ברמ"ח אברים ושס"ה גידים גשמיים, אינה מספקת את יעקב; רצונו לידע מעמדו ומצבו של יוסף ברוחניות.

ובשביל זה, לא די בכך שהשבטים ראו את יוסף – דכיון שראו אותו למשך זמן קצר בלבד, "וישתו וישכרו עמו"²⁰, ותו לא, הרי עדיין אינם יודעים מעמדו ומצבו ברוחניות.

וכמו"כ אין שום הוכחה מזה שיוסף שולח מתנות לאביו – שהרי מדוע לא ישלח לו מתנות, הרי לא עשה לו מאומה?! ואפילו נתינת המתנות לאחיו אינה מוכיחה על מעמדו ומצבו ברוחניות – שהרי סוכ"ס אחיו הם.

ולכן, כדי לידע שמעמדו ומצבו הרוחני של יוסף הוא כרצונו של יעקב – "יוסף בני חי" – "סימן מסר להם במה ה' עוסק כשפירש ממנו כו", היינו, שזוכר את ההלכות שלמדו יעקב, וממשיך לעסוק בהם במשך כל הזמן!

ולולי זאת – הנה בהיותו משנה למלך בארץ מצרים, וכבר נמצא שם כ"ב שנה²¹, לאחרי שעזב את בית אביו בנערותו, לא בגיל ארבעים שנה, אלא בגיל י"ז שנה – בודאי ה' יכול להתקלקל כו'; ורק ע"י הסימן שלומד תורה, ידע יעקב ש"יוסף בני חי" במשך כל כ"ב השנים.

ו. וזוהי ההוראה מהנהגתו של יוסף – שגם בהיותו במצרים עסק בתורה, הן בהיותו בבית הסוהר,

(18) ראה ר"ה כב, ב. רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ג הי"ד. ועוד.

(19) שם, כח. (20) מקץ מג, לד. (21) פרש"י פרשתנו לז, לד.

והן לאח"ז, בהיותו "משנה למלך" שמנהיג את כל המדינה, גם אז עסק בתורה במשך חצי יום, ולא זו בלבד שהעסק בתורה לא הפריע להנהגת המדינה, אלא אדרבה: העסק בתורה במשך חצי יום סייע להנהגת המדינה ע"פ צדק ויושר בחציו השני של היום.

– המצריים לא ידעו שלימוד התורה מסייע להנהגת המדינה ע"פ צדק ויושר, כי גוי אינו מבין זאת (ואפילו נפש הבהמית אינה מבינה זאת), ולכן טענו: די בכך שלמדת תורה עד י"ז שנה, ואילו בנוגע לשנים שלאח"ז, עליך להסתפק בכך שאביך הזקן לומד תורה... וגם אתה, כשתגיע לשנותיו ותהי' ב"מושב זקנים", אזי תלמד תורה, אבל לא עכשיו, ובפרט בהיותך "משנה למלך"; אבל יוסף למד תורה במשך כל הזמן, ודוקא ע"ז נשאר במעמדו ומצבו הקודם.

וזהו ה"סימן שמסר להם כו" שע"ז ידע יעקב ש"יוסף בני חי", שכן, מהלימוד בישיבה אי אפשר לידע מה יהי' לאחרי כן; ורק כאשר רואים שגם לאחרי היציאה מהישיבה עוסקים בתורה, למרות שנמצאים בארץ מצרים – הרי זה סימן ש"יוסף בני חי".

ועוד זאת, שלא די בכך שהוא בעצמו לומד תורה, אלא צריך לידע באיזה אופן מחנך את בניו: אם הוא מחנך אותם שגם הם יהיו "משנה למלך" – אין זה חינוך הראוי. ולא עוד אלא שאז לא יודעים גם מהו מעמדו ומצבו האמיתי של יוסף עצמו, שהרי יתכן שהסיבה לכך שהוא בעצמו לומד תורה היא בגלל שהורגל בכך מנעוריו, לפני שהי' בן י"ז שנה;

ורק כאשר רואים ששולח את בניו – מנשה ואפרים – ללמוד תורה²², הרי זה סימן שאכן נשאר יוסף במעמדו ומצבו הקודם.

וענין זה מודגש גם בשמות שקורא את בניו – מנשה ואפרים – שמות שמזכירים את מעמדו ומצבו הקודם: "מנשה" – "כי נשני אלקים את כל עמלי"²³, היינו, שהוא שוכח את כל עמלו, אבל אינו שוכח את הקב"ה; ו"אפרים" – "כי הפרני אלקים בארץ עניי"²⁴, היינו, שגם בהיותו במעמד ומצב

(22) פרש"י ויחי מח, א.

(23) מקץ מא, נא.

(24) שם, נב.

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שלישי

כ"ד בכסלו

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון. הדלקת נר חנוכה:

בבית־הכנסת - החנוכייה בכותל דרום, והנרות מסודרים ממזרח למערב¹ (מדליקים אותה גם בבוקר, מיום המחרת והלאה). מקומם גבוה, למעלה מעשרה טפחים². מדליקים במנחה לפני עלינו, ואין ממתנינים לשקיעה אלא ל"פלג המנחה³. מתחילים להדליק מצד ימין⁴. אחר־כך שרים 'הנרות הללו' בניגון הידוע⁵.

אין אדם יוצא ידי־חובתו בנרות בית־הכנסת, ואפילו שליח־ציבור שהדליקם צריך לחזור ולהדליק בביתו, אך לא יברך 'שהחיינו' בביתו, אלא אם־כן מדליק להוציא גם את בני־ביתו ידי חובתם⁶.

1 שו"ע ורמ"א סי' תרע"א ס"ז.

2 פרימגדים סי' תרע"ה בא"א ס"ק ב. לגבי מיקום השמש, כתב בכף־החיים סי' ק מא שנוהגים תמיד - גם בבית־כ"נ - שהשמש הוא למעלה מן הנרות, ע"פ מהרי"ל שסמך זאת עה"פ "שרפים עומדים ממעל לו". וכן מובא מס' קב"ה ישר פרק צו, שהשמש הוא דוגמת כהן גדול בבית־מקדש. וראה מנהגים שונים בנטעי־גבריאל הל' חנוכה פ"כ ס"ב ג' ו"ג, והמובא להלן הע' 22.

3 מברכים רק מפלג המנחה ואילך, ראה ב"ח ר"ס תער"ב ופר"ח סי' תרע"ט. בשיחות־קודש תשכ"ג עמ' 401, ר"ד מנר ג' דחנוכה, נרשם: "כ"ק אד"ש דיבר עם הרש"ל [ההרה"ח ר' שמואל לוויטין ז"ל] על־דבר שבימי חנוכה יתפללו מנחה בשעה 3:30, בכדי שהדלקת נרות בבית־כ"נ יהיה בזמן פלג המנחה".

ואכן, ידוע ומפורסם שהרבי דייק מאוד שלא להדליק לפני פלג המנחה, אפילו בימים שהיו כינוסים וכו'. וכ"ה באג"ק כרך י' עמ' רכה. וע"ע 'התקשרות' גיליון עג עמ' 13, ודיק המסופר שם - בכ"כ חב"ד גיליון 740 עמ' 76.

4 שו"ע ואחרונים סי' תרע"ה ס"א. וע"ע שו"ת הצמח־צדק או"ח סי' סז ס"ה, וב'התקשרות' גיליון רעד עמ' 18.

5 ספר־הניגונים ח"א, ניגון נג. בשנים האחרונות ניגנו זאת במניין של הרבי בכל יום מימי החנוכה.

6 רמ"א סי' תרע"א סוס"ז ושערי תשובה שם.

"כדי להוסיף בהתעוררות דנר־חנוכה, כדאי שתהיה מנורה דלוקה בבית־הכנסת (שכולם מתכנסים שם) במשך כל המעתי־לעת, אם אין חשש כלל שישחקו התינוקות⁷."

"מהנכון להחזיר עטרה ליושנה - לצייר את מנורת המשכן והמקדש כשקניה באלכסון, כדעת רש"י והרמב"ם, ועל־פי־זה יש מקום לומר שגם החנוכייה⁸ כדאי לעשות קניהן באלכסון. ולמה לשנות בגוף המנורה שקניה היו ביושר ולא כחצי עיגול⁹."

* יש לזכור להדליק נר־חנוכה גם במקומות ציבוריים, כפי שהנהיג הרבי, ולעשות זאת אחרי פלג המנחה.

הדלקה בבית:

"הצייוי 'זה א'לי ואנווהו - התנאה לפניו

7 סה"ש תש"נ ח"א עמ' 193 הערה 81, נדפס גם בשערי־הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' רפ, ובשלחן מנחם או"ח ח"ג עמ' ער [וראה ד"מ תער"ב סוף ס"ק א. אנציקלופדיה תלמודית כרך טו, ערך 'חנוכה', ציון 139. ואולי משום כך נפוץ להדליק בבית־הכנסת, וכן נוהגין בבית־חיינו, בנרות הרגילים, הדולקים זמן רב, ולא בשמן, ובדרכי חיים ושלום אות תת"ט כ' שהדליק בבית־מ"ד בנרות שעווה].

8 כמדומה, זהו שימוש נדיר של הרבי (בשיחה מוגהת) במילה מחודשת זו.

9 לקוטי־שיחות חכ"א עמ' 169 והערה 44 [וראה 'התקשרות' גיליון ח"י עמ' 11, שהורה הרבי לצא"ח שבלי־תבירה ניתן לוותר בעניין צורת המנורה (על מטבעות), כיוון שכמה מגדולי ישראל עוד בימי הרמב"ם חלקו עליו בזה, משא"כ בציור הלוחות מרובעות שמפורש בש"ס]. והמדובר כשעושים את החנוכייה קנים בדוגמת המנורה, ובפרט בהדלקות פומביות, אבל אין קפידא לעשות בצורה זו דווקא, ואדרבה רבים מהחסידים בדורות שעברו נהגו להדליק בחנוכייה ללא קנים [עם דופן, ראה לקו"ש ח"ה עמ' 456, ואולי נובע הדבר ממה שבעבר היו מדביקים את הנרות בכותל עצמו ללא חנוכייה, כמבואר בסידור אדמוה"י], ואף בס' ימי בראשית עמ' 50 נדפס צילום מכ"ק אדמו"ר מהור"י"צ, שהדליק בחנוכה תש"י בחנוכה כזאת. אף הרבי, כששהה לפעמים בספרייה (וי"א שכך נהג גם בביתו) הדליק בחנוכייה פשוטה, ללא קנים וללא דופן. והיו פעמים שהדליק בחנוכייה ללא דופן עם קנים מרובעים, והשמש באמצע בין הנרות.

ד"משנה למלך", נרגש אצלו שזוהי "ארץ עניי", ואילו העשירות שלו היא - ארץ הקודש, הארץ של אברהם יצחק ויעקב.

ז. ונקודת הדברים - שיוסף ידע שהכל הוא מהקב"ה ("כי הפרני אלקים גו"), כך, שהעובדה שהוא נמצא במצרים

היא בגלל שהקב"ה שלח אותו לשם²⁵, כדי להאיר את מצרים, ולכן, ממלא באמונה את תפקידו במצרים; אבל באופן שגם בהיותו שם, נשאר במעמדו ומצבו הקודם.

הוא נמצא אמנם במעמד ומצב שעל ידו מתנהלת כל ההנהגה של ארץ מצרים, שממנה ניזונים כל המדינות,

- (כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת־שחוק): מצרים נתנה אמנם את ה"עודפים" ("סורפלאס") בלבד, ולא כמו אצל אברהם אבינו, שאמר "ואנכי עפר ואפר"²⁶, ולכן לקח לעצמו רק את המוכרת, ואת כל השאר נתן לאחרים²⁷, אבל יש מדינות שגם את ה"עודפים" אינם נותנים... -

ואעפ"כ, אינו מתפעל מזה, ונשאר במעמדו ומצבו הקודם, ולכן, כאשר צריך לאכול, אינו אוכל יחד עם המצריים, כמ"ש²⁸ "וישימו לו לבדו גו' ולמצרים גו' לכדם", וכאשר פרעה נוגע בכוס היין שלו (בהיותו ב"באֶנְקֶט"), אינו שותה את היין!

ולכאורה: כיון שפרעה הוא המלך שלך, ואתה ה"משנה למלך" - היתכן שהנך מתנהג באופן כזה!?

אך האמת היא - שדוקא כאשר פרעה רואה שיוסף אינו מתפעל ממנו, ומתנהג בדרכו המיוחדת, אזי מחשיב ומעריך עוד יותר את מעלתו של יוסף, ויודע שיכול לסמוך עליו שלא

25 ראה ויגש מה, ה.

26 וירא יח, כז.

27 ראה לקו"ש חכ"ה ע' 80. וש"נ.

28 מקץ מג, לב.

יגלה את הסוד כפי שנשבע לו²⁹, משא"כ אילו הי' מתפעל מפרעה, הרי באותה מדה יכול להתפעל גם ממישהו אחר, ולגלות את הסוד...

ולא כמו אלו שטועים וחושבים שכדי שבעה"ב שעובד אצלו יעריך אותו, עליו לוותר על ההקפדה בענייני תומ"צ - שהרי אדרבה: כאשר בעה"ב רואה שהוא מתפעל ממנו ומוותר על ההקפדה בענייני תומ"צ, הרי זה מוכיח שאינו אדם בעל עקרונות, ולכן אי אפשר לסמוך על האמינות שלו גם בענייני העבודה, שהרי יתכן שמישהו אחר יציע לו סכום כסף גדול יותר, כדי שיעבור לעבוד אצלו; ורק כאשר רואה שעומד על עקרונותיו מבלי להתפעל ממנו, אזי יודע שאפשר לסמוך עליו.

וכיון שגם בהיותו במצרים נשאר יוסף במעמדו ומצבו הקודם, לכן אמר: "והעליתם את עצמותי מזה גו"³⁰, כיון שארץ מצרים נחשבת אצלו ל"ארץ עניי", ואילו העשירות היא בארץ ישראל (כנ"ל סי' ז), ואכן כך הי' בפועל, שמשו רבינו - שקיבל תורה מסיני³¹ - התעסק בהעלאת עצמותיו של יוסף, ובאופן שארוננו של יוסף הי' מהלך ביחד עם הארון שבו היו מונחים הלוחות³², ושניהם יחד נכנסו לארץ ישראל.

וכן תהי' לנו - שתמורת זה שעכשיו נמצאים בני" במעמד ומצב של "עצמות היבשות", יקויים היעוד³³ "אשפוך את רוחי על כל בשר", ועאכו"כ על בני" רוח שעתידי להחיות בו את המתים, ועי"ז "תחייה עצמות היבשות"³⁴, במהרה בימינו, בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ וישב, כ"א כסלו, ה'תשכ"ח -

תורת מנחם כרך נא, עמ' 419 ואילך)

29 ראה פרש"י ויחי ג, ו.

30 שם, כה.

31 אבות רפ"א.

32 סוטה יג, סע"א.

33 יואל ג, א.

34 ע"פ יחזקאל לו, ג'ד.

פרשת וישב

ובגפן שלושה שריגים (מ,י)

זה אברהם, יצחק ויעקב... אלו משה ואהרן ומרים... אלו שלושה רגלים (חולין צב)

שלושה פירושים אלה מכוונים כנגד שלושת הקווים – חסד, גבורה, תפארת: אברהם – הוא בחינת חסד. יצחק – גבורה. יעקב – תפארת.

משה – עניינו תורה שהיא קו האמצעי, תפארת. אהרן – כוהן, איש החסד. מרים – מלשון מרירות, גבורה.

שלושה רגלים: פסח – כנגד אברהם ("לושי ועשי עוגות"). שבועות – כנגד יצחק (קול השופר דמתן-תורה היה מאילו של יצחק). סוכות – כנגד יעקב ("ולמקנהו עשה סוכות").

(אורהתורה בראשית כרך ה' דף תתקזקח)

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו (מ,כג)

וישכחהו... מפני שתלה בו יוסף לזכרו, הווקק להיות אסור שתי שנים... (רש"י)

יוסף נענש בעוד שנתיים של מאסר משום שתלה תקווה בשר המשקים שיעזרהו. מדוע נענש על כך, והלוא גם יעקב אביו עשה כן, בשעה ששלח מנחה לעשיו אחיו כדי לרצותו?! ועוד עשה יעקב, שהשפיל עצמו בשבע השתחוואות וקראו "אדוני", ולא מצאנו שנענש על כך?

אלא שורשו של יוסף נעלה משורשו של יעקב, ולכן לא היה לו להקיש מהנהגת אביו להתנהגותו שלו. יעקב נזקק לכל המנחה וההשתחוואות, כי לגבי יעקב ועשיו נאמר (בראשית כה) "ולאום מלאום יאמץ", היינו שהם זה לעומת זה, ולפעמים מתגבר הלעומת זה ומתאמץ להיות למעלה. לכך היה יעקב צריך להכניע את עצמו לפני עשיו באותה שעה. אבל יוסף, שלגביו אין כלל בחינת לעומת זה, לא היה ראוי, מצד שורשו הנעלה, להכניע את עצמו לפני שר המשקים, וכשעשה כך – נענש.

(אורהתורה בראשית כרך ו, פרשת וישב דף תתצח-2196)

האם יוסף ידע על שורשו הנעלה? התשובה היא, כן. ענייני העולם הזה לא הטרידו את יוסף אף פעם, גם לא בשעה שעסק בהם. גם אז הוא היה קשור ודבוק באלוקות.

(ספר המאמרים תרע"ז עמ' קז)

החסיד הנודע ר' הלל מפאריטש נשאל פעם: נכון שיוסף, שהיה בדרגה נעלית ביותר, לא היה צריך לעשות 'כלי' בדרך הטבע להצלתו; אך ייתכן שבענותנותו חשב שאינו במדרגה כה נעלית, ואינו טוב מאביו. מדוע אסר נענש על כך?

השיב ר' הלל: "א' חוש טאָר מען ניט פאַרלירן" (=חוש – אסור לאבד).

(מפי השמועה, הרה"ח ר' שלמה חיים ז"ל קסלמן)

מתקרבים לימות המשיח

גאולת אדמו"ר הזקן קשורה עם הגאולה הכללית

..בביאור שייכות כל הפירושים (גאולת רבינו הזקן, הגאולה דוד המלך ודוד מלכא משיחא, וגאולת השכינה עם בני ישראל) – יש לומר:

תוכנה של גאולת רבינו הזקן בי"ט כסלו היא הפצת המעיינות חוצה, כידוע שעיקר עניין "יפוצו מעיינותיך חוצה" התחיל לאחר פטריבורג. וכיון שעל ידי הפצת המעיינות חוצה אתי מר דא מלכא משיחא, נמצא, שגאולת רבינו הזקן ("כשקריתי . . פדה בשלום נפשי . . יצאתי בשלום") קשורה עם ה"פדה בשלום נפשי" דוד מלכא משיחא, ובמילא גם עם ה"פדה בשלום נפשי" דהקב"ה ובני ישראל, "פדאני לי ולבני מבין אומות העולם".

ובעומק יותר – שיפוצו מעיינותיך חוצה הוא התוכן דביאת המשיח וגאולת השכינה ובני ישראל, כי, תוכן הפצת המעיינות חוצה הוא שמתגלה בעולם ידיעת אלקות, וככל שהולך ומיתוסף יותר בהתגלות ידיעת אלקות בעולם, הולכים ומתקרבים יותר ל"אותו הזמן (ימות המשיח) . . (ש)לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד . . כמו שכתוב כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", שלא זו בלבד שהעולם לא יסתיר על אלקות (גלות השכינה), אלא אדרבה, שהעולם יהיה מכוסה לגמרי ב"דעה את ה'" (תכלית השלימות בגאולת השכינה), ועל אחת כמה וכמה בני ישראל, ש"יהיו חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם" (תכלית השלימות בקירוב ישראל להקב"ה, "מקרב לי . . היו עמדי").

רק לגשת ולהסב אל השולחן

...ויש להוסיף במעלה המיוחדת של י"ט כסלו בשנה זו מצד מעלת השנה כולה:

שנה זו היא שנה שלימה, שחשון וכסלו שניהם שלמים, וגם שנה תמימה, שנוסף בה חודש העיבור, ובצירוף שניהם יחד נעשה מספר ימיה שפ"ה, מספר ימים הכי גדול ושלם – ריבוי ושלימות המספר בעניינים הקשורים עם בני ישראל ועם תורה ומצות, שהוא לא רק ריבוי ושלימות בכמות, אלא גם ריבוי ושלימות באיכות, ואדרבה, העיקר הוא הריבוי והשלימות באיכות, וממנו נשפע גם הריבוי והשלימות בכמות.

ומזה מובן שכל העניינים בשנה זו הם באופן של שלימות ותמימות, כולל ובמיוחד בנוגע לי"ט כסלו, שעניין "פדה בשלום נפשי" (שלום גם מלשון שלימות) הוא בתכלית השלימות. ...ועוד והוא העיקר – שתיכף ומיד נעשה בפועל ממש "פדה בשלום נפשי גו' כי ברבים היו עמדי", שכל אחד ואחד מישראל הוא "עמדי", עם דוד מלכא משיחא, ועם הקב"ה, "פדאני לי ולבני מבין אומות העולם". ובפרט בימינו אלה – ימות המשיח – שבהם נמצאים עכשיו, וצריכים רק "לפתוח את העיניים", ואז רואים שנמצאת כבר הגאולה האמיתית והשלימה בפשטות, וכל בני ישראל, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", מוכנים בכל הפרטים ופרטי פרטים "לגשת ולהסב אל השולחן" ("צוגיין און זעצן זיך צום טיש"), שולחן ערוך בכל מטעמים ובכל טוב, החל מענייני הגאולה, לוינתן ושור הבר ויין המשומר, ועוד ועיקר, "לדעת את ה'", "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

(קטעים מ"יחידות כללית" מוצאי י"ט כסלו ה'תשנ"ב – מוגה. התוועדות תשנ"ב, כרך א, עמ' 390-394)

ניצוצות רחוקים

כך 'נכבש' האי ברבדוס ע"י שליחי ה'מרכז לענייני חינוך' • קירוב יהודי טהרן בפרס • הקמת מקווה בקאבול • ברית־מילה ליהודי האי ברבדוס • שטר מכירת חמץ מיוחד שהוגה ע"י הרבי, ועוד

שליחויות הרב בוגומילסקי

כ"ח מנחם־אב תשי"ז ('אגרות־קודש' כרך טו עמ' 38) כותב הרבי ליהודי בשם ישראל פוגל מסן־דייאגו (כאן ב'תרגום חופשי'):

שמחתי לקבל מכתבו מ"ט מנחם־אב, בו כותב אודות ביקור האברכים תלמידי הישיבה הרבנים שלום דוב שם טוב שי' ושמואל פסח שי' בוגומילסקי, ואודות המסירות למילוי שליחותם. ושמחתי כפולה, משום ששמח הנני לא רק מהידיעה שהם עושים שליחותם באמונה, אלא גם מכך שפגשו יהודים שיודעים להעריך זאת ונענים לקריאת השליחות, וביתר פירוט שזה תרם לעניינים של מעשה בפועל בחיי היומיום.. ותקותי שעל פי מאמר המשנה ..ישתדל לנצל השפעתו במלוא המידה בכל הסביבה להפיץ שם תורת חיים ומצוות. ובמכתב נוסף:

מר שמעון שי' אלטיין
שלום וברכה!

אחרי הפסק ארוך שמחתי לקבל דרישת־שלום ממך על ידי הרב בעל מדות ובעל מרץ שמואל פסח שי' בוגומילסקי, וכן את מכתבך.

במיוחד שמחתי לקרוא בסיום מכתבו אודות קבלת פני משיח צדקנו בקרוב... מובן אשר למשיח לא נוגע כל כך כמה דולרים יהיו בכיס, וכמה בתים יותירו בגלות,

נוגע – הלב היהודי, הראש היהודי והידיים. כלומר שהשכל שבראש יהיה חדור בלימוד התורה, הלב – רגש לתורה ויהדות, ולנהוג בחיי היומיום ברוח ובהתאם להוראות תורתינו תורת חיים.

במוחש נראה שהחלטה תקיפה לנהוג כן מקילה

"רב צעיר מסייר בעולם בשליחות הרב מלובביץ", נאמר בקטע עיתונות ישראלי. "בואך לשלום, לשליח כ"ק האדמו"ר מליובאביץ שליט"א הרה"ח ר' שמואל פסח באגאמילסקי נ"י ברכה והצלחה מופלגה בשליחותך הרמה", פרסם ידיד שלו מודעה בעיתון.

במשך תשע השנים תש"ט־ותשכ"ג ביקר הרב שמואל פסח בוגומילסקי – במסגרת "שליחות הקיץ" של ה'מרכז לענייני חינוך" – בעשרות קהילות בעולם. זכה להחזיר לצור מחצבתם יהודים רבים. הרבי כתב מכתבים רבים ליהודים שהקשר עמם נוצר במהלך אותם ביקורי קיץ.

תש"ט – עם הרב יעקב אהרן לויטין – ארצות־הברית וקנדה. תש"ז – עם הרב יצחק רייטפורט – איים קריביים ועוד. תשי"ז – עם הרב שלום דובער שמטוב – טיוואן ומקסיקו. תשי"ח – עם הרב נחמן סודאק – וושינגטון ואורגון ארה"ב ומערב קנדה. תשי"ט – עם הרב ישראל חיים לאזאר – בכל הקהילות איים הקריביים. תש"כ – עם הרב בנימין קליין – קראסו ארובה וברדוס – איים קריביים, קולומביה, אקוודור, פרו, בוליביה, צ'ילי, אורגוואי, ברזיל והאי ברבדוס. תשכ"א – עם הרב חיים סוויד – סורינאם, ברזיל וארגנטינה. תשכ"ב – עם הרב קאפיל בכר – דרום־אפריקה, רודניה הדרומית, וקניה. תשכ"ג – במסעו האחרון בקיץ, פורטוגל, ספרד, גיברלטר, טהרן, אפגניסטן, פקיסטאן, הודו, בורמה, יפן, פיליפינים, הונגקונג, סינגפור, אינדונסיה. תשכ"ד – חורף, ביקור מיוחד בקנדה שזכה לשפע של הוראות מיוחדות מהרבי.

הרבה יותר את היישום הרבה יותר מכפי שנדמה לפני כן.

יתר על כן, יכולים לעשות כן בבריאות טובה, מצב רוח טוב ובשמחה.

את מכתבו חותם הרבי:

בברכה לבשורות טובות בכל האמור לעיל, ואיחולים לבביים לכל היהודים והחברים הטובים במחנה ה'ט' [הטהור] שליט"א.

המכתב מיום ג' אדר תשכ"ב ('אגרות־קודש' כרך כב עמודים, קמה, הובא כאן ב'תרגום־חופשי'. כ"ט אייר תש"כ. הרבי כותב איגרת מיוחדת לר' אריה שפייזמן ('אגרות־קודש' כרך יט עמ' שכא – כאן ב'תרגום חופשי'):

אחרי הפסקה ארוכה נתקבל מכתבו מערב־שבת־קודש אמור ושלאחריו. ובהזדמנות זו אדגיש פעם נוספת את נחת הרוח שגרמה לי הידיעה שמסרה ע"י האברך הנעלה באגאמילסקי שב'סדר פסח' אצלו נטלו חלק אנשים רבים, ולפני כן – סידור מכירת חמץ, ובאותו נוסח שהורו לו במענה לשאלתו כיצד לכתוב.

ואשרי חלקו שביצע זאת הן בקו של "סור מרע" הן בקו של "ועשה טוב".

וכמו שבימים ההם – פסח הראשון – היתה ההתחלה בהתנערות ממעשי ארץ מצרים, כמודגש במכתבי הכללי לחג הפסח משנה זו. והרי בכל חג מתחדשת נתינת הכח מלמעלה שוב ושוב.

יהיה, איפוא, כך גם אצלו, יבשר בשורות טובות שמוסיפים בהם – בקיום תורה ומצוות – כהוראת השם בעת נתינת התורה. בכך נכלל שהדברים יהיו מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב.

בברכה לבשורות־טובות ולחגי־השבועות שמחה־וטוב־לבב.

קצת יותר מחודש ימים קודם לכן בז' ניסן תש"כ ('אגרות־קודש' כרך יט עמודים רמ"ז) קובע הרבי במענה לשאלת הרב שפייזמן, שהועברה לרבי ע"י מו"ה שמואל פסח שי' בוגומילסקי, האם כדאי לסדר מכירת חמץ בעיר שאפשר שכמה מאלה שימכרו – בסופר־שלב־דבר יטלו מהחמץ בתוך ימי הפסח. "פשוט שצריך לסדר שם מכירת חמץ", ומוסיף "התועלת – ודאית. ונוסף על העיקר

(הענין דבל יראה ובל ימצא) גם ההתעוררות וזכרון על־דבר איסור חמץ. מנהג אבות וכו' וכו'.

6 טעמים מסביר הרבי בקשר לחשש שמא יטלו מן החמץ באמצע חגי־הפסח.

וכדי להבטיח זאת הציע הרבי להוסיף קטע בשטר המכירה – "ישראל המוכר או בא־כחו יהיה, באם ירצה, מורשה מהנכרי הקונה, ושלא על מנת לקבל פרס, למכור בשבילו או לתת במתנה מהעניינים הנמכרים" (וראה שולחן מנחם כרך ב' עמ' רצב"ג ובמקומות שהובאו שם בשולחן־הגליון). בקיץ תשכ"א דאג הרב בוגומילסקי להביא לאי "בארבאדאס" – מוהל, שעל ידו נימולו כדת וכדין ח"י יהודים שהקטן בהם היה בן שלושה חודשים והגדול בן עשרים ושתיים שנה.

הרבי התבטא אז שהיה זה "הצלחה למעלה מדרך הטבע", ובאותה תקופה השמיע כמה שיחות בנוגע למילה. ביום שמחת־תורה תשכ"ב בעת אמירת פסוקי אתה הראת לפני אמירת הפסוק יהי כבוד, אמר כ"ק אד"ש שיכריו שפסוק זה יאמר השליח שפעל בכך "עבור הילדים שנימולו באי רחוק" ופנה אל הנ"ל שיכריז שמות כל הילדים.

אותו ר' אריה שפייזמן – שהפך למנהיג רוחני בקהילה כתוצאה מביקור השלוחים – יהודי יליד פולין שהתגורר בלובלין עד שנת תרצ"ו. הוא נמלט עם משפחתו לאי ברבדוס. אביו שלח לו שולחן־ערוך אדמו"ר הזקן וכתב לו "אם אתה רוצה להישאר יהודי חרדי – למוד מספר זה". עד ביקור השלוחים וכתוצאה מביקור השלוחים אכן חזר לצור מחצבתו. כשביקר ב־770 הורה הרבי לגבאי ר' יוחנן גורדון ז"ל לתת לו עליה בתור "לוי" והרבי כתב לו מכתבים רבים (אחד מהם צוטט לעיל).

בין שלל ההוראות וההדרכות כתב הרבי לרש"פ בוגומילסקי בקשר למסעותיו בעולם:

"ויחקור שם גם בנוגע לכת"י ס' [לכתב־יד, ספרים] יקרי המציאות וכו'".

בקשר לנסיעה להודו:

לברר באם אין נוהגים בזריקות רפואיות מיוחדות קודם הביקור שם.

(פרטים נוספים ראה ב'כפר חב"ד' גליון 727).